

Civiele Procespraktijk

Nr. 49 – september 2019

De volgende onderwerpen worden behandeld:

- [Betekening aan het briefadres](#)
- [Voorwaarden succesvol beroep op dwaling bij renteswaps](#)
- [Prejudiciële vragen over Groninger aardbevingsschade](#)

Betekening aan het briefadres (HR 28 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:1052)

- In deze prejudiciële procedure beantwoordt de Hoge Raad de vraag of een deurwaarder een dagvaarding aan een natuurlijk persoon kan en moet uitbrengen aan een briefadres i.p.v. openbaar te betekenen.
- De Hoge Raad beantwoordt deze vraag bevestigend. Van een briefadres kan slechts sprake zijn in de gevallen dat de keuze daarvoor verplicht is, of de wet die keuze mogelijk maakt. Aangezien een briefadres juist wordt gekozen om daar geschriften in ontvangst te nemen, is betekening op een briefadres effectiever dan openbare betekening. Een in de basisregistratie personen (BRP) opgenomen briefadres geldt daarom als een gekozen woonplaats in de zin van art. 1:15 BW. Dat betekent dat er geen onbekende woon- of verblijfplaats is, zodat een dagvaarding voor iemand met een briefadres in de BRP aan dat briefadres moet worden betekend en niet openbaar.
- De rechter van de plaats van het briefadres is de bevoegde rechter. Daarom geldt de gewone termijn van dagvaarding van ten minste één week.

Voorwaarden succesvol beroep op dwaling bij renteswaps (HR 28 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:1046)

- In deze prejudiciële zaak geeft de HR richtlijnen voor dwaling en zorgplichtschending bij renteswaps.
- Voor dwaling bij renteswaps geeft de Hoge Raad de volgende regels:
  1. Aan de **mededelingsplicht** is voldaan, indien in algemene productinformatie inlichtingen zijn gegeven waaruit de wederpartij die zich redelijke inspanningen heeft getoost, tijdig inzicht heeft kunnen krijgen in de wezenlijke kenmerken en risico's van die renteswap.
  2. **Dwaling is ook mogelijk als er geen nadeel is geleden.** Voldoende is dat degene die zich op dwaling beroept, stelt en aannemelijk maakt dat hij zonder de dwaling de overeenkomst (of een deel daarvan) niet of niet

onder dezelfde voorwaarden had gesloten.

3. De rente is in de afgelopen jaren sterk gedaald, terwijl een cliënt destijds voor een renteswap heeft gekozen om zich in te dekken tegen rentestijgingen. Daarom is een algehele ongedaanmaking van de betalingen onder de renteswap in veel gevallen niet gerechtvaardigd. Onderscheid dient gemaakt te worden tussen de verschillende typen gevallen van dwaling én tussen de verschillende prestaties van de bank:
  - i. Prestatie van de bank bestaat in betaling **variabele rente**:
    - a) **De cliënt heeft gedwaald over het risico**: Dan is het gerechtvaardigd dat de cliënt in de positie wordt gebracht waarin hij zou hebben verkeerd als hij het renterisico niet, of niet geheel zou hebben afgedekt. De door de klant betaalde vaste rente en de door de bank betaalde variabele rente dienen te worden terugbetaald. De klant profiteert alsnog van de gedaalde Euribor-rente.
    - b) **De cliënt heeft gedwaald over andere aspecten**: dan is niet gerechtvaardigd dat de cliënt alsnog profiteert van de gedaalde Euribor. Onderzocht dient te worden welke alternatieve afdekkingswijze zou zijn gekozen en de cliënt dient in die positie te worden gebracht.
  - ii. Prestatie van de bank bestaat in **overname renterisico**: Dan is ongedaanmaking niet mogelijk, maar vindt een waardevergoeding van de prestatie plaats. In dit kader kunnen aan de hand van het hiervóór onder a) en b) gemaakte onderscheid dezelfde resultaten worden bereikt.
- **De bijzondere zorgplicht**: De reikwijdte daarvan is afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waaronder de mate van deskundigheid en relevante ervaringen van de betrokken wederpartij, de ingewikkeldheid van het product en de daaraan verbonden risico's. Is naast dwaling ook sprake geweest van schending van een bijzondere zorgplicht, dan dient de daardoor veroorzaakte schade vergoed te worden.

Prejudiciële vragen over de Groninger aardbevingsschade (HR 19 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1278)

- In Nieuwsbrief nr. 48 bespraken wij de conclusie van A-G Wattel in deze prejudiciële zaak, waarin een echtpaar dat boven het Groningenveld woont, van NAM en de Staat vergoeding van schade vordert die door hen is geleden als gevolg van de aardbevingen door gaswinning uit het Groningenveld. Op 19 juli jl. heeft de Hoge Raad de prejudiciële vragen beantwoord. Wij belichten hier kort de belangrijkste aspecten van de antwoorden van de Hoge Raad.
- **Aansprakelijkheid van de Nederlandse Staat**: De Hoge Raad oordeelt op basis van de conclusies in het BOA-rapport (een in opdracht van het Ministerie van EZ in 1993 verricht onderzoek naar de relatie tussen gaswinning en aardbevingen) dat de Staat in ieder geval vanaf 1 januari 2005 op de hoogte had moeten zijn van de reële kans op ernstige of wijdverbreide schade door aardbevingen als gevolg van de gaswinning. Voor het antwoord op de vraag óf de Staat aansprakelijk is, is daarmee vanaf die datum beslissend of de Staat

heeft nagelaten tijdig de passende en redelijkerwijs te verlangen maatregelen te nemen om dergelijke schade te voorkomen. Die vraag moet de rechtbank beantwoorden.

- **Vergoedbaarheid van (im)materiële schade:** In het Groningenveld is sprake van instabiele grond. Voor de waardevermindering van het woonhuis geldt daarom dat de omvang daarvan op dit moment nog te onzeker is om ook een vergoeding toe te kennen als geen sprake is van daadwerkelijke verkoop. Verder geeft de Hoge Raad richtsnoeren voor de vergoedbaarheid van immateriële schade en gederfd woongenot.
- **Formele rechtskracht instemmingsbesluit:** Het instemmingsbesluit is het besluit om aardgas te mogen winnen in het Groningenveld. Aan dit besluit komt formele rechtskracht toe. Dit staat volgens de Hoge Raad niet in de weg aan staatsaansprakelijkheid. Het besluit betekent immers slechts dat rechtsgeldig met het winningsplan is ingestemd, en sluit niet uit dat de aantasting van de rechten van omwonenden als onrechtmatig moet worden aangemerkt. In het geval dat voor een dergelijke schadetoebrengende activiteit instemming van de overheid en voorafgaand onderzoek naar de risico's is vereist, mogen de omwonenden er verder op vertrouwen dat dit onderzoek naar behoren en de activiteit zonder wezenlijke risico's op schade aan personen of zaken plaatsvindt. Van deze omwonenden mag niet worden gevergd dat zij beroep instellen tegen genoemd besluit, aangezien ten tijde van de besluitvorming de huidige omwonenden nog helemaal niet boven het Groningenveld woonden.

De nieuwsbrief Civiele Procespraktijk is bestemd voor correspondenten van de Sectie Cassatie van Ekelmans & Meijer Advocaten en voor andere geïnteresseerden, en verschijnt vier keer per jaar. Een ieder die zich wil abonneren op deze – gratis – nieuwsbrief, kan zich aanmelden op het adres cassatie@ekelmansenmeijer.nl. Ook afmeldingen kunnen aan dit adres worden gericht.

Voetnoten

- [HR 28 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:1052](#); RvdW 2019/788
- [HR 28 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:1046](#); RvdW 2019/786
- [HR 19 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1278](#)